

DEUTSCHE WELLE
JI KA KARU

**Tudun mun tsira – Mai bayani a kan 'yan Afirka da ke yin
ƙaura zuwa Turai
Kashi na goma sha biyu:
An ba wa wasu mafaka, an hana wasu**

Wadda ta rubuta: Chrispin Mwakideu
Wanda ya fassara: Danlami Bala Gwammaja
Wadda ta tace: Halima C. Schmaling

'Yan Wasa:

Magaji: ɗan shekara 22
Jami'in tsaron kan iyakar teku: ɗan shekara 40
Lami: 'yar shekara 20
Sa'adatu: 'yar shekara 35
Charles: ɗan shekara 45
Faisal: ɗan shekara 19
Jami'in sansani: ɗan shekara 40
Jami'in shige da fice: ɗan shekara 40

Mai gabatarwa:

Jama'a, barkanmu da sake saduwa a shirinmu na "Ji Ka Karu". Muna cikin kashi na goma sha biyu a cikin jerin wasan kwaikwayonmu na wannan gidan rediyo mai taken "Tudun mun tsira – Mai bayani a kan 'yan Afirka da ke yin kaura zuwa Turai". Faisal dai yana tsare a wani wurin tsare wadanda suka yi kaura ta haramtacciyar hanya tun lokacin da aka kamo shi a gaɓar tekun Turai a satin da ya gabata.

A ɗaya ɓangaren kuma, Lami mai yin karatun lauya ta koma Turai inda ta tarar jami'an hukumar shige da fice sun kai wa mijin bizarta, wato Charles, ziyara. Can kuma saurayinta Magaji na ta koƙarin ganin ya kutsa Turai don ya tarar da abar kaunarsa.

Ku biyo mu don mu ji yadda za ta kasance a wannan kashin mai suna "An ba wa wasu mafaka, an hana wasu". Bari mu fara wasan daga inda jirgin da Magaji yake ciki ya isa gaɓar da Faisal ma ta nan ya shiga Turai.

Fitowa ta 1: Jirgin su Magaji ya isa wata gaɓar tekun Turai

Jami'in tsaron kan iyakar teku na 1: Lallai dai, ina ga ya kamata mu duba wannan jirgin sosai. Domin ya dawo ne daga kai kayan agaji zuwa Afirka. Ku kawo karnuka masu sansano abubuwa. .... Ku kai karnukan su sansana wadancan akwatunan da *crate-crate* ɗin can. ... Mhm! Lallai, karnukan nan sun gano wani abu da ba su san shi a wadancan akwatunan ba. Ku bubbude! ... Ga wani ɗan gudun hijira ta haramtacciyar hanya mun gano! ... Fito nan, yauwa fito! Fito a hankali, kada ka ji tsoro! Ba abin da za mu yi maka.

Magaji: Ruwa, a taimaka min! Don Allah ku taimaka min da ruwa! Wayyo!

Jami'in tsaro: Ku kawo masa ruwa! Maza! Sauri mana! Ku ɗauki

sunayensu, ku kuma kai su sansanin da ake ajiye su.

Mai ba da labari:

An ba wa Magaji da sauran bakin haure abinci da ruwa a nan tashar jirgin. Daga nan kuma aka kai su wurin da ake tsare da abokin nan namu daga Afirka ta Arewa, wato Faisal.

Lami kuma ta farfado daga suman da ta yi, tana kuma tambayar Sa'adatu abin da babarta ta fada lokacin da ta bugo waya.

Fitowa ta 2: Sa'adatu da Lami a gidan Charles

Sa'adatu: Kai! Amma Lami, kin sa na tsorata.

Lami: Don Allah ki yi hakuri. Ba haka na so ba. Babana... yaya jikin nasa?

Sa'adatu: Babanki yana bukatar aiki da gaggawa. Babarki ta ce na fada miki ki aika kuɗi domin suna bukatarsu da gaggawa don su biya kuɗin asibiti.

Lami: To, ina zan sami kuɗi? Dawowata ke nan fa daga gida. Na kashe dukkan kuɗina a can. Duk abin da na tara na kashe.

Sa'adatu: Kada ki damu, kin ji, zan taimaka maki.

Lami: Allah? Kai na gode, Sa'a, amma da kin kyauta! Na gode kwarai da gaske. Ban san ma abin da zan ce ba wallahi.

Sa'adatu: Kina jina, Lami, ki daina karatunki, ki kama aiki sosai a gidan rawa. Ta haka za ki fara samun kuɗi har ki dinga taimaka wa iyayenki.

Lami: To amma... amma ina buƙatar kammala karatun digirina. Ba zan iya hakan ba idan na ƙara tsawon lokacin da nake yin aiki.

Sa'adatu: Kin ga Lami, ai kina iya komawa karatunki duk lokacin da kika samu dama. Amma aikinki, uhm, to, abin dubawa ne. Abin da kika tara a cikin 'yan watannin da kike nan shi ne fa ya ishe ki har kin samu kin sayi dukkan abin da kike so, har kin sami kuɗin jirgi zuwa gida hutu.

Lami: Don Allah Sa'a, za ki iya faɗa wa Charles cewa ba zan iya biyan kuɗinsa ba na wannan wata? Ba haka na so ba, amma akwai abubuwa ne da dama a kaina yanzu. Ya zama dole na aika wa iyayena kuɗi. Ni ban san ma yadda zan yi ba.

Sa'adatu: To, bari mu gani dai. Ji mana Charles! Zo minti ɗaya mana!

Charles: To, me kuma ya taso?

Sa'adatu: Lami ba za ta iya biyanka ba wannan wata. Za ta aika kuɗi gida ne saboda su samu su biya kuɗin aikin da za a yi wa babanta. Za ta ci gaba da biyanka wata mai zuwa kamar yadda aka saba, ko ba haka ba, Lami?

Charles: Daga yanzu ba zan sake irin wannan abin ba, Sa'adatu. Ba sauran auren biza.

Lami: Me ka ce? Me kake nufi? Sa'adatu, da ma Charles ya taɓa yin aure ne?

Sa'adatu: E mana, ai shi ne mijina na da. Mun yi aure da shi na

tsawon shekara biyar. A halin yanzu mu ne muka mallaki wannan gidan rawar da kike aiki, kuma muna taimaka wa mutane irinki masu buƙatar takardar izinin yin aiki da kuma na zama a Turai. Maganar da muke yi, ke ce matarsa ta biyar.

Lami: Haba?! Sa'adatu, da gaske kike?

Sa'adatu: Da gaske kam!

Mai ba da labari:

A can kuma wajen da ake tsare da 'yan gudun hijira waƙanda suka shiga Turai ba bisa ka'ida ba, jami'an wurin sun yi wa Magaji bayanin yadda tsarin zaman wurin yake. Daga nan kuma aka kai shi wajen kwana inda zai zauna zuwa wani lokaci. Faisal na ɗaya daga cikin 'yan ɗakinsu.

Fitowa ta 3: Magaji da Faisal sun haɗu a wuin tsare 'yan gudun hijira

Magaji: Barka da warhaka, sunana Magaji Ja...

Faisal: Ya isa haka!

Magaji: Me ka ce?

Faisal: Suna ɗaya ya isa. Sunana Faisal. A nan suna ɗaya ake amfani da shi.

Magaji: To! Sunana Magaji, na fito ne kuma daga...

Faisal: Kanka kuwa ɗaya? Kada ka kuskura ka faɗi daga inda ka fito. Ba a faɗa a nan! Suna ɗaya, ba kuma faɗar ƙasarku!

Magaji: To don Allah yi hakuri! Ban san haka ake yi a nan ba. Ba kararrawar cin abincin rana aka kada ba? Me ya sa kuke a kwance har yanzu?

Faisal: Muna yajin cin abinci ne. Muna so su saurari bukatarmu ta neman mafaka. Sun ce yau za su kawo jami'an shige da fice su saurari jawabanmu. Da su da alkalin za su yanke hukunci ko mun cancanci mafaka ko ba mu cancanta ba.

Magaji: Amma ni na dauka Turai suna ba da wurin zama, da kudi, da abinci, da kuma mafaka ga duk wanda ya nema. Ashe abin ba hake yake a nan ba. Wane irin jawabi za ka yi musu su ba ka mafaka? Ka na ganin zan samu kuwa?

Faisal: Ya danganta. Muhimmin abin da za ka kula da shi shi ne, kada ka yi baki biyu. Kada ka fada musu wani abu yau, gobe kuma ka fada musu wani dabam. Kana yin haka, to ko dai su mayar da kai kai tsaye, ko kuma su tsare ka a nan lokaci mai tsawo. Ni abin da zan fada musu shi ne: na fito ne daga inda ake yaƙi a Gabas ta Tsakiya, na kuma gudo Turai ne don na tsira da raina.

Magaji: To na gane! To, amma gaskiya ne daga Gabas ta Tsakiya din ka fito?

Faisal: Wannan ba abin da ya shafe ka ba ne. Kai dai ka san abin da za ka fada musu. Ba mamaki ma ka gan su yanzu.

Magaji: Amma ai ni bai kamata na ce daga Gabas ta Tsakiya nake ba! Da ganina an san ba daga can nake ba, ga kuma yadda maganata take. Ba sai na ce musu na guje wa talauci da rashin tabbas ba ne!

Faisal: Kowa ma haka. Amma iyakar sanina, wannan ba wani kwallakwaran dalili ba ne da zai sa su ba ka mafaka. Ka iya ce musu alal misali ana azabtar da kai saboda irin addinin da kake yi, ko kuma ana yaƙi irin na kabilanci a inda ka fito.

Magaji: Amma, ai mu kasarmu ana zaman lafiya. An dai samu rikice-rikice bayan an yi zaƙe, akwai kuma rashin aikin yi sosai, amma ba mu da wasu matsaloli masu yawa.

Faisal: To kuwa in haka ne bai kamata ka zo nan ba. Me ya sa ka sayar da ranka ka zo nan?

Magaji: A gaskiya na zo nan saboda yarinyar da zan aura. Na yi mata alƙawarin zan iya ketaro teku saboda da na tabbatar mata da irin ƙaunar da nake yi mata.

Faisal: Ka yi me?

Jami'in sansani: Kai! Kai wancan da ka zuga sauran kada su ci abinci, biyo ni. Jami'in shige da fice ya zo. Ku kuma sauran kuna iya zuwa ku ci abincinku, in kuna so.

Magaji: Ina da tambaya, Yallaƙai. Ina da damar na yi waya?

Jami'in sansani: Kana baƙonka da kai, har so ma kake ka yi waya? Wa za ka yi wa? Wani abokinka wanda shi ma ya shigo ta haramtacciyar hanya ko? Ba dama abokina, a nan za ka zauna har sai ka tabbatar mana ka cancanci a ba ka mafaka, daga nan ka iya yi waya da duk wanda ka so.

Mai ba da labari:

Faisal yana ta faman koƙarin kiyaye jawabin da zai yi. Ya fahimci wannan ita kadai ce damar da yake da ita. Ko dai ya haye ko kuma a'a, ya zauna a Turai ko kuma a dawo da shi Afirka.

Jami'in shige da fice: To ɗan samari, kana so a ba ka mafaka a ƙasar nan ko? Ko mene ne dalilinka?

Faisal: Ina ganin ba zan fuskanci wata barazana a nan ba. Na yi koƙarin kauce wa harsashi duk tsawon rayuwata. Ina ganin zan zauna cikin aminci a nan.

Jami'i: Ka yi ta koƙarin kauce wa harsashi? Wa yake harbin, kuma a ina ne?

Faisal: A iyaka sanina ba zaman lafiya a ƙasarmu. Gwamnati na ta fafatawa da 'yan tawaye, kuma an kashe mutane da dama a sanadin wannan rikicin.

Jami'i: Daga wannan bayanin na fayal ɗinka lallai zan gane daga Gabas ta Tsakiya kake. Haka ne?

Faisal: E, haka ne, Yallaɓai.

Jami'i: Kana nufin ka iya Larabci ke nan?

Faisal: E mana, shi ne harshen iyaye da kakannina. A makaranta na koyi Turanci, amma a gida da Larabci muke magana.

Jami'i: Mhm. Zan turo abokin aikina ya zo ya yi magana da kai nan gaba kaɗan. Shi ƙwararre ne a kan abubuwan da suka shafi Gabas ta Tsakiya, kuma ya iya Larabci sosai. Daga maganarka zai iya fahimtar daga inda ka fito takamaimai.

Faisal: Ba matsala.

Jami'i: To ta yaya ka zo nan? Ina nufin Turai ba wannan wurin ba.

Faisal: Mun guje wa ƙasarmu inda aka haife ni wadda yaƙi ya daidaita. Mun yi tafiya a ƙasa kwana da kwanaki har sai da muka samu wani wanda ya kai mu wata tashar jirgin ruwa a Afirka ta Arewa. Da muka isa can sai muka biya wani kuma ya tsallako da mu Turai ta kwale-kwale. Kamata ya yi ya ƙaraso da mu, amma da muka fara hangen gaba, sai ya ce kowa ya tsunduma cikin ruwa ya yi ta iyo. Na yi ta iyo tsawon awanni kafin jami'an tsaron kan iyaka su ceto ni. Daga nan sai aka kawo mu nan.

Jami'i: Na ji ɗan jawabi game da bayaninka. Wannan farawa aka yi. Abokin aikina zai zo daga baya ya yi maka tambayoyi sosai. Ya kamata ka sani, in har muka gano ka yi ƙarya daga cikin abubuwan da ka faɗa, to za mu yi watsi da takardun neman mafakarka, kuma za mu mayar da kai inda ka fito. Shi ke nan. ... A shigo da wani!

Mai gabatarwa:

Haka aka dinga shiga da 'yan gudun hijira, daidai-da-daidai, kowa yana fadin jawabinsa, wasu na gaskiya, wasu kuma ƙirƙira suka yi, a kan yadda suka samu suka gudu daga ƙasashensu. Magaji ne na ƙarshen shiga. Ko ta yaya zai bullo wa wannan binciken? Ku biyo mu zuwa kashi na gaba don ku ji yadda za ta kaya.

Idan kuna son sake sauraron wannan shirin, ku garzaya zuwa adireshinmu na yanar gizo, wato [dw.de/lbe](https://www.dw.de/lbe). Kuna kuma iya faɗar albarkacin bakinku, ku bayyana ra'ayinku, ko kuma ba da labarinku dangane da hanyar neman mafaka a Turai ta shafinmu na Facebook, wato [facebook.com/dw.lbe](https://www.facebook.com/dw.lbe). Ku huta lafiya, sai mun sadu a kashi na gaba.